

ประโยค ป.ธ. ๕
แปล มครเป็นไทย
สอบครั้งที่ ๒ วันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๕๗

๑. มณจปีจปาทา หิ สุกตงกุเลน อฏฺจนฺกุลปฺปมาณาเยว วฏฺฏนฺติ ฯ
เตนาห นวํ ปน ภิกฺขุณา มณฺจํ วา ปีจํ วา การยมาเนน อฏฺจนฺกุลปาทกํ
การตพฺพํ สุกตงกุเลน อณฺตฺร เหฏฺฐิมาย อฏฺณิยา ตํ อติกฺกามยโต
เจทนกํ ปาจิตฺตियนฺติ ฯ

ยสฺมา ปน สุกตวิทฺตติ นาม อิทานิ มชฺฌิมสฺส ปุริสสฺส ติสฺโส
วิทฺตติโย วฑฺฒกํหตฺถเณ ทิยฑฺฒหตฺโถ โหตีติ กงฺขาวิทฺตณฺธิยํ กุฏฺฐิการสิกฺขาปท-
วณฺณนายํ วุตฺตํ ตสฺมา มชฺฌิมสฺส ติสฺโส องฺคุติโย สตฺถุ เอกา องฺคุตีติ
สตฺถุ อฏฺจนฺกุลิโย มชฺฌิมสฺส จตฺตพฺพิสฺติ องฺคุติโย โหนฺติ ฯ ตา มฏฺฐิรตฺนํ
โหตี ฯ เตน อูโปสฺถสฺสตฺตฎฺฐิกายํ มฏฺฐิหตฺถปาทเกติ ปาทตฺลโต ยาว
อฏฺณิยา เหฏฺฐิมนฺโต ตาว มฏฺฐิรตฺนปฺปมาณปาทเก ฯ ตลฺลจ โข มชฺฌิมสฺส
ปุริสสฺส หตฺถเณ ยสฺสทานิ วฑฺฒกํหตฺโถติ สมณฺญาติ วุตฺตํ ฯ ยสฺมา ปน
ปกฺติปุริสสฺส ทิยฑฺฒา องฺคุติ มชฺฌิมสฺส เอกา องฺคุติ โหตี ตถา วิทฺตติ
รตฺนํ พายาโม จ ตสฺมา มชฺฌิมสฺส มฏฺฐิรตฺนํ ปกฺติสฺส วิทฺตฺถยาธิก-
มฏฺฐิรตฺนํ โหตีติ นิฏฺฐเมตฺถ กนฺตพฺพํ ฯ

๒. ตมฺปน อูปวสนฺเตน เสว อูโปสฺถโก ภวิสฺสามิติ อชฺเชว
อิทฺถจิทฺถจฺจ กรยฺยาถาติ ออาหาราทีวฺริชานํ วิจารตพฺพํ ฯ อูโปสฺถทิวเส
ปาโตว ภิกฺขุสฺส วา ภิกฺขุณิยา วา ทสฺสีลลกฺขณณฺญโน อูปาสกสฺส วา
อูปาสิกาย วา สนฺติเก วาจํ ภินฺทิตฺวา อูโปสฺถกานิ สมากาทพฺพานิ ฯ
ปาลี อชานนฺเตน ปน พุทฺธปฺปณฺตตฺตํ อูโปสฺถํ อธิฏฺฐามิติ อธิฏฺฐาตพฺพํ ฯ
อณฺลํ อลภนฺเตน อตฺตนาปี อธิฏฺฐาตพฺพํ วจฺเภาโท ปน กตฺตพฺโพเยว ฯ
อูโปสฺถํ อูปวสนฺเตน ปโรปโรชปฺฐิสฺยุตฺตา กมฺมนฺตา น วิจารตพฺพา ฯ

อายุวคณัน กโรนุเตน วิดีนาเมตพพิ เกเห ปน อาหาริ ลภิตวา
 นิจจกคตติกภิกขุณา วิย ปริภุญชิตวา วิหาริ คนตุวา ชมโม वा
 โสตพโพ อภุจคตีสาย อารมมณเส อลนตรี वा मनสิกาตพพนติ
 อุโปสตุตตวณณา ฯ

สีลสมาทานโต ปญฺชาย อณฺโณ กิลฺลิจิ อกตุวา ชมฺมสฺสวเนน वा
 กम्मฏฺฐานมนสิกาเรน वा วิดีนาเมตพพนติ อาห ตมฺปน อุปวสนฺเตน
 ฯเปฯ วิจาเรตพพนติ ฯ วาจิ กินฺทิตฺวาติ อิมญจ รตตี อิมญจ ทิวสนฺติ
 กาลปริจฺเจทํ กตุวา อุโปสตุตตวณณา อภุจ สิกฺขาปทานิ สมာทियามิตติ
 เอกโต กตุวา ปจฺเจกํ ปาณาติปาตา เวรมณิสิกฺขาปทํ สมာทियามิ ฯเปฯ
 อุจฺจาสยนมหาสยนา เวรมณิสิกฺขาปทํ สมာทियามิตติ เอวํ วจฺเภาทํ กตุวา
 ยถาปาตี สมาทาทพฺพานิ ฯ ปาลี อชานนฺเตน ปน อตฺตโน ภาสย
 ปจฺเจกํ वा พุทฺธบุปฺพลคตํ อุโปสตุ อธิฏฺฐามิตติ เอกโต อธิฏฺฐานวเสน
 वा สมาทาทพฺพานิ อณฺโณ อลภนฺเตน สยंपิ อธิฏฺฐาตพฺพานิ ฯ
 อุปาสกสีลลฺลหิ อตฺตนา สมาทियนฺเตนาปิ สมาทินฺนํ ปรสนฺติเก
 สมาทियนฺเตนาปิ เอกขณฺณํ สมาทินฺนมฺปิ สมาทินฺนเมว โหติ ปจฺเจกํ
 สมาทินฺนมฺปิ ฯ กิณฺนุ นานคตํ ฯ เอกขณฺณํ สมาทियโต เอกาเยว วิรติ
 เอกาเยว เจตนา โหติ ฯ สวา ปน สพฺพวิรติเจตนาณํ กิจฺจการิตติ เตนาปิ
 สพฺพสิกฺขาปทานิ สมาทินฺนानเว ฯ ปจฺเจกํ สมาทियโต ปน นานา
 วิรติเจตนาโย ยถาสกํ กิจฺจวเสน อุปฺปชฺชนฺติ ฯ สพฺพสมาทานเณ ปน
 วจฺเภาโท กาดพฺโพเยว ฯ ปโรปโรชปฺภิสํยुตฺตาติ ปรวิหีสापฺภิสํยुตฺตาติ
 ตณฺฎีกา ฯ

ให้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๕

แปล มคอเป็นไทย

๑. จริงอยู่ เท้าเดียวและตั้งมีประมาณ ๘ นิ้ว โดยนิ้วพระสุคตเท่านั้น จึงควร ๆ เพราะเหตุนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงตรัสว่า ก็ ภิกษุ จะให้ทำเตียง หรือตั้งใหม่ พึงให้ทำ มีเท้าได้ ๘ นิ้ว โดยนิ้วพระสุคต เว้นไว้แต่แม่แครงเบื้องล่าง เมื่อภิกษุ(ทำ)ให้เกินประมาณนั้นไป เป็นเจตทกปาจิตตีย์ (ปาจิตตีย์มีอันให้ตัดเป็นวินัยกรรม) ๆ

ก็ พระอรรถกถาจารย์กล่าวไว้ ในอรรถกถาฎีกการสิกขาบทในคัมภีร์ กังขาวิตรณีนว ที่ชื่อว่าคืบพระสุคต (เท่ากับ) ๓ คืบของคนขนาดกลางในบัดนี้ เป็น ๑ สอกคืบ โดยสอกช่างไม้ ฉะนั้น ๓ นิ้วของคนขนาดกลาง จึงเป็น ๑ นิ้วของพระบรมศาสดา เพราะเหตุนั้น ๘ นิ้วของพระบรมศาสดา จึงเป็น ๒๔ นิ้วของคนขนาดกลาง ๆ ๒๔ นิ้วของคนขนาดกลางนั้น เป็น ๑ สอกกำ ๆ เพราะเหตุนี้ ในฎีกาอุโบสถสูตร พระฎีกาจารย์จึงกล่าวไว้ว่า บทว่า มุฏฺฐิหตุตฺตปาเท ความว่า มีเท้าประมาณสอกกำ นับจากพื้นเท้าจนถึงที่สุด เบื้องล่างแห่งแม่แครง ๆ ก็แล สอกกำที่เรียกขานกันว่า สอกช่างไม้ในบัดนี้ เท่ากับสอกของคนขนาดกลาง ๆ ก็เพราะนิ้วครึ่งของคนปกติ เป็น ๑ นิ้วของคนขนาดกลาง คืบ สอก แขน และวา ก็เช่นเดียวกัน ฉะนั้น ในอธิการนี้ บัณฑิต พึงถึงความตกลงใจได้ว่า ๑ สอกกำ ของคนขนาดกลาง นับเป็น ๑ สอกกำกับอีก ๑ คืบ ของคนปกติ ๆ

๒. อรรถกถาอุโบสถสูตรว่า ก็ บุคคลผู้จะเข้าไปอยู่จำอุโบสถนั้น พึงกำหนดไว้ในใจว่า พຽງนี้ เราจักเป็นผู้รักษาอุโบสถ แล้วจัดแจงการจัดการ เรื่องราวต่าง ๆ มีอาหารเป็นต้นเสียแต่ในวันนี้ทีเดียว ด้วยสั่งว่า พวกท่านควรทำสิ่งนี้และสิ่งนี้ ๆ ในวันอุโบสถพึงเปล่งวาจาสมาทานองค์อุโบสถในสำนัก

ของภิกษุหรือภิกษุณี อุบาสกหรืออุบาสิกา ผู้รู้ลักษณะของศีล ๑๐ แต่เข้าตรู ๑ แต่เมื่อไม่รู้บาลี ฟังอธิษฐานว่า ข้าพเจ้า ขออธิษฐานอุโบสถที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้ ๑ เมื่อไม่ได้ผู้อื่นฟังอธิษฐานด้วยตนเองก็ได้ แต่ ต้องทำการเปล่งวาจาแท้ ๑ เมื่อเข้าไปอยู่จำอุโบสถ ไม่ควรจัดแจงงานที่เกี่ยวข้องด้วยการเบียดเบียนผู้อื่น ๑ ควรทำการคำนวณอายุและวัยให้เวลาผ่านไป แต่ ได้อาหารในเรือนแล้วฟังบริโกคคฤกษุผู้มีกตประจํา ไปวัดฟังธรรม หรือฟังมนตีการ อารมณ์ ๓๘ อย่างใดอย่างหนึ่ง (ก็ได้) ๑

ฎีกาอุโบสถสูตรนั้นว่า ตั้งแต่สมათานศีล ผู้รักษากุโบสถไม่ควรทำกิจอะไร ๑ อื่น ควรให้เวลาผ่านไปด้วยการฟังธรรม หรือมนตีการกรรมฐาน เพราะเหตุนี้ พระอรธรรคทถาจารย์จึงกล่าววว่า **ตมฺปน อูปวสนฺเตน ๑เป๑ วจิหารตพฺพํ ๑** สองบทว่า **วจํ ภินฺทิตฺวา** ความว่า ผู้รักษากุโบสถฟังทำการกำหนดเวลาว่า (เราจักรักษากุโบสถ) ตลอดคืนนี้และตลอดวันนี้แล้วฟังสมათานรวมกันด้วยอำนาจของกุโบสถว่า **อภฺจฺ สิกฺขาปทานิ สมาทิยามิ** (ข้าพเจ้าขอสมათานสิกขาบท ๘) (สมათาน)แยกกันเฉพาะองค์ตามบาลีอย่างนี้ว่า **ปาณาติปาตา เวรมณีสิกฺขาปทํ สมาทิยามิ ๑เป๑ อจฺจาสยนมหาสยนา เวรมณีสิกฺขาปทํ สมาทิยามิ ๑** แต่ เมื่อไม่รู้บาลี ฟังแยกสมათานเฉพาะองค์ด้วยภาษาของตน หรือด้วยสามารถแห่งการอธิษฐานโดยรวมกันว่า ข้าพเจ้าขออธิษฐานอุโบสถที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติแล้ว (ก็ได้) เมื่อไม่ได้ผู้อื่นฟังอธิษฐานเองก็ได้ ๑ จริงอยู่ ศีลของอุบาสก ผู้รักษากุโบสถสมათานด้วยตนเองก็ดี สมათานในสำนักผู้อื่นก็ดี ชื่อว่าเป็นอันสมათานแล้ว สมათานรวมกันก็ดี แยกสมათานเฉพาะองค์ก็ดี เป็นอันสมათานแล้วเช่นกัน ๑ ทถามว่า การสมათานทั้งสองอย่าง ต่างกันอย่างไรเล่า ๑ ตอบว่า เมื่อสมათานรวมกัน วิริติ ก็อย่างเดียวกัน เจตนา ก็ควรเดียวกันแล ๑ แต่วิริติและเจตนา นั้น ทำกิจของวิริติและเจตนาทั้งหมด เพราะเหตุนี้ สิกขาบททั้งหมด เป็นอันผู้รักษากุโบสถสมათานแล้วโดยแท้ ด้วยการสมათานรวมกันเมื่อนั้น ๑ แต่เมื่อแยกสมათานเฉพาะองค์

วิบัติและเจตนาที่ต่าง ๆ กัน ย่อมเกิดขึ้นด้วยอำนาจกิจ ตามที่เป็นของตน ๆ ก็ใน
การสมาทานทุกอย่าง ต้องทำการเปล่งวาจาโดยแท้ ๆ บทว่า **ปโรปโรชปฏิสยตุตา**
คือ ที่เกี่ยวข้องกับกระเบียชเบียนผู้อื่น ๆ
